

IZ KNJIŽNICE:
DR. K. ILA BOŠNJIKA.

FUKAREK Ing. PAVAO

POVIEST ODKRIĆA I IZTRAŽIVANJA
MUNIKE ILI (BOR) SMRČA — *PINUS*
HELDREICHII CHRIST.

Poviest otkrića i iztraživanja munike ili (bor) smrča —
Pinus Heldreichii Christ

Ing. Pavao Fukarek (Nevesinje)

Geschichte der Entdeckung und Erforschung der Panzerkiefer —
Pinus Heldreichii Christ

Ing. Pavao Fukarek (Nevesinje)

Još prije, nego što je naša munika otkrivena od botaničara, nalazimo nesumljive podatke o njenom raširenju u planinama Balkanskog poluotoka. Poznati putopisac, geolog i istraživač naših krajeva Ami Boué (1.) zabilježio je već 1840. godine među biljem i drvećem koje raste po balkanskim planinama jednu primorsku vrstu borova, za koju je utvrđeno, da se izvan uskog područja uz morsku obalu ne može nigdje susresti. Tako je Boué označio da *Pinus maritima* raste u planini Kiafa Mala, u zemlji Miridita u nadmorskoj visini od 4000 stopa (1 stopa = 0,316 metara), zatim na visoravni Suhodol u visini od 1437 do 2638 stopa i u južnoj Bosni (Grlo?) u visini od 3926 stopa. Druga vrsta *Pinus Brutia* (Brucea) raste na zapadnim padinama Zygosia (na planini Pindu) na Planini Porimu u Hercegovini, na istočnoj padini Pinda, u planinama sjeverno od Šalja u Albaniji (u visini od 3042 stope) i na Peklenu kod Peći.

Boué zatim opisuje, da šume četinjača sačinjavaju jedan naročito izraženi pojas ispod snijegom pokrivenih i travom obraslih planinskih vrhunaca i to na planinama Porimu i njemu susjednom gorju (Prenj!), Komovima, Prokletijama, na planinama oko Šalja, na planinama između Dečana i Peći, na Žljebu, Šar planini, Tomoru (kod Berata u Albaniji) na planinama Nemerčka sjeverno od Pinda, na Akrokeraunskom gorju kod Valone, na Olimpu, te konačno i na »Perim Dag«-u (planini Pirin) u sjevero-zapadnoj Makedoniji.

Ako usporedimo sve naprijed navedene planine sa kartom raširenja naše munike vidjet ćemo, da se gotovo svaka od njih nalazi unutar njenog areala. Potpuno je sigurno da primorska *P. maritima* nije ni prije rasla na navedenim planinama, tim manje u onoj znatnoj nadmorskoj visini, kako to Boué označuje. J. Fiala (34) je revi-